

- Прибуток – витрати.
- Короткострокові цілі - довгострокова стратегія.
- Централізація – децентралізація.
- Зростання – стабільність.

Для вирішення конфліктів і досягнення балансу інтересів, слід проводити комплексну оцінку усієї системи корпоративного управління за багатьма параметрами, бо жоден окремо взятий критерій не дає повного уявлення про складність і взаємозалежність численних цілей діяльності компанії. Переконавшись, що "універсальні" критерії, фінансові або інші, можуть дати повну оцінку діяльності компанії, зводить нанівець реальну мету оцінки.

Будь-який критерій підказує менеджерам рішення, що задовольняють саме цей критерій, незалежно від того, як ці рішення можуть реально вплинути на діяльність компанії, а саме: короткочасного збільшення рентабельності можна досягти відстроченням витрат на ремонт або модернізацію устаткування; розширення обсягів торгівлі - встановленням цін, нижчих за собівартість; більших дивідендів - скороченням витрат на наукові дослідження та конструкторські розробки тощо.

Література

1. Бандурка А. М., Друзь В. А. Конфликтологія. Харків, 1997. 352 с.
2. Вінник О. М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення. Київ. 2003. 251 с.
3. Про акціонерні товариства. Верховна Рада України; Закон від 17.09.2008 р. № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
4. Про Антимонопольний комітет України. Верховна Рада України; Закон від 26.11.1993 № 3659-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>

УДК 336.1(477):351.863

Мацука В.М.

кандидат економічних наук, доцент

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Однією з найважливіших складових економічної безпеки є безпека фінансова. Без забезпечення фінансової безпеки практично неможливо вирішити жодне з завдань, що стоять перед Україною.

Суть фінансової безпеки держави полягає в здатності здійснювати самостійну фінансово-економічну політику відповідно до національних інтересів, забезпечувати стійкість платіжно-розрахункової системи та основних фінансово-економічних параметрів, нейтралізувати вплив світових фінансових криз і навмисних дій (держав, транснаціональних компаній (ТНК), субдержавних угруповань і ін.), тіншових (кланово-корпоративних, мафіозних і т.п.) структур на національну економічну і соціально-політичну систему держави, великомасштабну втечу капіталів за кордон, «відтік капіталу» з реального сектора економіки, протидіяти відмиванню грошей і т. д.

Формування системи фінансової безпеки має відбуватися на основі наявності необхідних інститутів, інструментів та умов забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Забезпечення фінансової безпеки держави базується на механізмі забезпечення фінансової безпеки держави, який є системою організаційних та інституційно-правових заходів впливу, спрямованих на своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці держави.

Механізм забезпечення фінансової безпеки має реалізовуватися на основі розробки відповідних наукової теорії, концепції, стратегії і тактики, проведення адекватної фінансової політики, визначення об'єктів, наявності необхідних інститутів забезпечення безпеки (суб'єктів), визначення та конкретизації інтересів, систематизації загроз, застосування засобів, способів і методів забезпечення безпеки.

Концепція фінансової безпеки має містити пріоритетні цілі і завдання досягнення безпеки, шляхи та методи їх досягнення, які б адекватно відображали роль фінансів у соціально-економічному розвитку держави, її зміст покликаний координувати загальнодержавні дії у сфері забезпечення безпеки на рівні окремих громадян, суб'єктів господарювання, галузей, секторів економіки, а також на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Без обґрунтованої концепції фінансової безпеки неможливо сподіватись на реалізацію ефективного соціально-економічного розвитку держави.

Стратегія економічної безпеки містить у собі:

- характеристику зовнішніх і внутрішніх загроз економічної безпеки як сукупності умов і факторів, що створюють небезпеку життєво важливим економічним інтересам особистості, суспільства і держави;
- визначення критеріїв і параметрів стану економіки, що відповідають вимогам економічної безпеки і забезпечують захист життєво важливих інтересів країни;

- механізм забезпечення економічної безпеки країни, захисту її життєво важливих інтересів на основі застосування всіма інститутами державної влади правових, економічних і адміністративних заходів впливу [4, с.30].

Практична реалізація Державної стратегії економічної безпеки повинна здійснюватися через систему конкретних заходів, механізмів, реалізованих на основі якісних індикаторів і кількісних показників макроекономічних, демографічних, зовнішньоекономічних, екологічних і ін. Така система складає основу і зміст економічної політики держави.

Зважаючи на те, що фінансова безпека не є статичною (на систему безпеки впливає конкретна ситуація, що складається на певному етапі соціально-економічного і політичного розвитку суспільства), то механізм забезпечення фінансової безпеки включає такі елементи [5]:

- об'єктивний і всебічний моніторинг економіки і фінансової сфери з метою виявлення і прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз інтересам об'єктів фінансової безпеки;
- розрахунок порогових граничнодопустимих значень фінансових та соціально-економічних показників (індикаторів), перевищення яких може провокувати фінансову нестабільність і фінансову кризу;
- діяльність держави щодо виявлення і попередження внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці.

У практичному плані усі заходи спрямовані на забезпечення фінансової безпеки, мають фокусуватись на конкретних об'єктах - правах, свободах, інтересах і пріоритетах людини і громадянина, суспільних цінностях, суверенитеті та територіальній цілісності держави.

Суб'єктами забезпечення фінансової безпеки держави є: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, Національний банк України, суди загальної юрисдикції, прокуратура України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, Служба безпеки України, Державна прикордонна служба України, громадяни України та їх об'єднання.

Законодавство про забезпечення економічної безпеки держави базується на Конституції України, включає Закони України «Про національну безпеку України», «Про Раду національної безпеки і оборони України», Кримінальний і Кримінально-процесуальний, Бюджетний, Податковий, Митний, Цивільний та Цивільно-процесуальний, Господарський та Господарсько-процесуальний кодекси України та інші закони, міжнародно-правові угоди, учасником яких є Україна, а також нормативно-правові акти, що регулюють діяльність фізичних та юридичних осіб в різних сферах господарської діяльності.

Комплексний концептуальний підхід до дослідження поняття фінансової безпеки потребує окреслення пріоритетних національних інтересів та основних загроз національним фінансовим інтересам, а відтак, фінансовій безпеці України.

Пріоритетами національних інтересів України в економічній сфері є:

- створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення;
- інтеграція України в європейський політичний, економічний, правовий простір;
- розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України.

Водночас на фінансову безпеку впливає дія численних внутрішніх і зовнішніх викликів і загроз [5].

Наявність внутрішніх загроз слід пов'язувати з організаційно-правовою, адміністративною та інституційною незавершеністю реформування фінансово-кредитної сфери, політичною нестабільністю. Таким чином, основними внутрішніми загрозами фінансовій безпеці держави можуть бути:

- неефективне регулювання і низький рівень правової культури у фінансовій сфері;
- зниження інвестиційної та інноваційної активності;
- недостатній рівень золотовалютних резервів;
- неефективність податкової системи та масове ухилення від сплати податків;
- низький рівень бюджетної дисципліни і перманентний бюджетний дефіцит;
- високий рівень боргової залежності держави, критичний стан ринку державних цінних паперів;
- тінізація і криміналізація економіки, нелегальний відтік капіталів за кордон;
- нереальність (штучність) курсу національної валюти;
- високий рівень корупції у фінансово-кредитній сфері;
- стагнація фондового ринку;
- низький рівень капіталізації банківської сфери;
- низький рівень доходів населення.

Зовнішні виклики фінансовій безпеці можуть бути пов'язані:

- з невизначеністю держави у сучасному геополітичному просторі, непричетністю до інтеграційних процесів;
- обмеженістю доступу до зарубіжних фінансових ринків, безконтрольністю щодо накопичення зовнішньої заборгованості.

Таким чином, створення повноцінного механізму забезпечення фінансової безпеки держави передбачає перш за все вирішення широкого кола проблем, що стосуються формулювання критеріїв та принципів забезпечення фінансової безпеки, визначення пріоритетних національних інтересів у фінансовій сфері, здійснення постійного відстеження факторів, які викликають загрозу фінансовій безпеці країни, а також вживання заходів щодо їх попередження та подолання. Більше того, для створення механізму забезпечення фінансової безпеки необхідно вирішити цілий комплекс правових, структурно-організаційних, процедурних, кадрових, технологічних і ресурсних питань.

Література

1. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України № 183/98-вр від 05.03.1998 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>
2. Економічна безпека України: монографія/ за ред. В.Г. Федоренка, І.М. Грищенка, Т.Є. Воронкової – К. : ТОВ «ДКС центр», 2017. – 462 с.
3. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення: навч. посіб. / М.М. Єрмошенко. – К.: КНТЕУ, 2013. – 399 с.
4. Предборський В.А. Економічна безпека держави: монографія/ В.А. Предборський – К.: Кондор, 2005. – 391 с.
5. Фінанси: підручник. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. - 2-ге вид. переробл. і доповн. - К.: Знання, 2012. - 687 с.

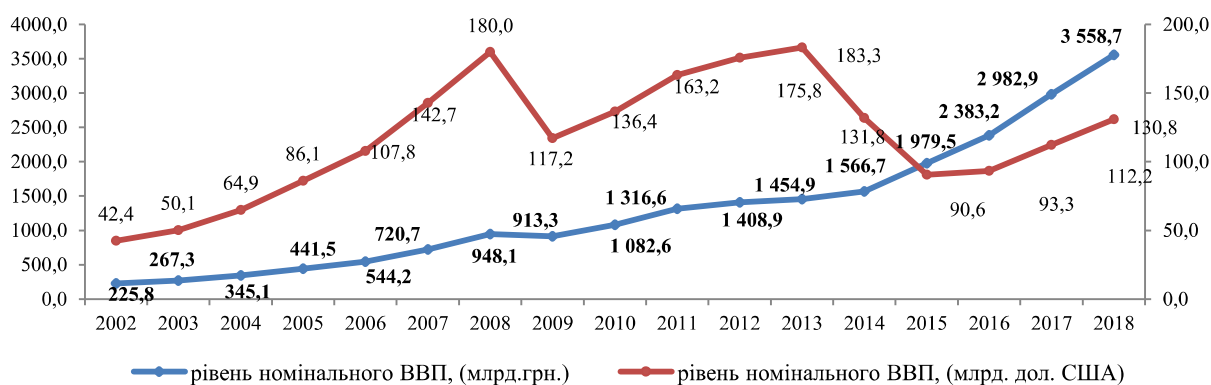
УДК 338.45

Семкова Л.В.

кандидат економічних наук, доцент

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Реальний сектор національної економіки є запорукою розбудови держави, значним важелем у забезпеченні стійкого розвитку та соціального добробуту населення. На сучасному етапі він займає ключові позиції в економіці багатьох промислово-розвинених країн світу. Розвиток реального сектору економіки країни, в першу чергу, характеризується показником Валового внутрішнього продукту, його динаміку по Україні показано на рис. 1.

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України та Міністерства фінансів України

Рис. 1. Динаміка рівня номінального ВВП України за 2002-2018 рр.

Рівень показника ВВП України в національній валюті за період, що аналізується, має тенденцію до постійного збільшення і у 2018 р. він склав 3558,706 млрд. грн., за виключенням незначного спаду у 2009 р. (на 3,7% до 2017 р.), що було пов'язано з наслідками світової фінансової кризи 2008 р. Якщо розглядати динаміку рівня номінального ВВП України в доларовому еквіваленті, то в 2009 р. спостерігається зменшення показника майже на 35%, а в 2014-2015 роках близько 30% щорічно у порівнянні з попереднім роком (рис. 1). Найбільше значення показника ВВП було у 2013 р. – 183,3 млрд. дол. США, а найменше в 2002 р. – 42,4 млрд. дол. США.

Такі зміни виникли через загострення політичної та економічної кризи в Україні та початком військової агресії з боку Російської Федерації. Основними факторами цього процесу були втрата частини промислових регіонів Донецької та Луганської областей, де розташовувалися бюджетотворюючі